

opusdei.org

Boj, blízkosť, poslanie (2): „Cesta sa vytvára za chodu“

Pre kresťana je nebo vždy za
rohom: život je zároveň cestou
aj cieľom.

28.06.2024

„Život je cesta, nie cieľ“: tak znie
jedna z najpopulárnejších citátov,
ktoré kolujú po internete.^[1] Stačí
jednoduché vyhľadávanie týchto slov
a nájdete nespočetné množstvo
obrázkov a plagátov pre každý vkus:
idylické krajiny s klukatými cestami,

dievča na hojdačke, grafické kompozície v retro štýle... Ale čo vlastne znamená, že život je cesta a nie cieľ? Možno je to len klišé, fráza, ktorá sa presadzuje, pretože umožňuje relativizovať vlastné chyby, alebo pretože naznačuje, že podstatné je žiť, bez ohľadu na to, ako a prečo žijete? Sú cesta a cieľ skutočne v protiklade? Cieľ, konkrétne cieľ života, sa nehrá v každom okamihu cesty?

Tieto otázky si vyžadujú pokojný prístup. Pozrime sa najprv, ako toto heslo inšpiruje život bežných ľudí. V bežeckom svete má myšlienka uprednostňovať cestu pred cieľom veľkú popularitu. Bežci, najmä začiatočníci, začínajú s ambicióznymi cieľmi, pokiaľ ide o vzdialenosti, ktoré chcú prekonať, fyzickú kondíciu, ktorú chcú dosiahnuť, alebo hmotnosť, ktorú chcú schudnúť. Nie je ťažké si predstaviť, že väčšinou tieto ciele

nedosiahnu tak ľahko, ako očakávali. Takto popisoval svoju skúsenosť jeden bežec:

„Deň čo deň som zlyhával v dosiahnutí svojho cieľa. Deň čo deň mi bolo stále jasnejšie, že nie som stvorený na behanie. Každý beh ma brutálne konfrontoval s faktami: stále som nedosahoval požadovanú úroveň. Avšak, čo som nepochopil o tomto športe, bolo to isté, čo som už dobre pochopil pri svojich cestách: kľúčom je užívať si cestu. [...]

Uvedomil som si, že každý beh je dar. Každý beh je príležitosť byť tam, kde chcem byť. S týmto objavom sa môj spôsob behania zmenil. Prestal som popierať radosť, ktorú som cítil. Prestal som nahromaďovať dni zlyhania. Začal som žiť viac 'v prítomnom okamihu', vnímajúc každý beh ako príležitosť oceniť to, čo mám pred sebou.“^[2]

Tento bežec začínal chápať dôležitú lekciu, ktorú môže každý z nás uplatniť v životnej ceste. Skrze vieru vieme, že náš cieľ sa hrá počas všetkých okamihov cesty, pretože kresťanské povolanie je povolanie žiť úplne z Boha a pre Boha, už na našej ceste dejinami, a potom v nebi, keď sa On nakoniec stane „všetkým vo všetkých“ (1 Kor 15,28). Svätý Josemaría preto hovoril, že „blaženosť neba je pripravená pre tých, ktorí vedia byť šťastní na zemi.“^[3]

Avšak, dosiahnutie tejto pokojnej jednoty medzi cestou a cieľom nie je ľahké. Dá sa povedať, že je to dielo celého života. A život je zároveň krátky a dlhý. Ako tomu bežcovi, môže sa nám stať, že pri pohľade na cieľ a následnom návrate k súčasnému miestu, kde sa nachádzame, stratíme odvahu: pohľad na vzdialenosť, ktorú máme ešte prekonať, nás môže zablokovať

alebo priviesť k zúfalstvu. Ale Ježiš nás už varoval pred týmto pokušením: „Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše. Preto nebuďte ustarostení o zajtrajšok; zajtrajší deň sa postará sám o seba. Každý deň má dosť svojho trápenia.“ (Mt 6,33-34). Keď sa Božie kráľovstvo — čiže povolanie k svätosti — stane prvoradým, každý krok je príležitosťou byť tam, kde chceš byť, a s kým chceš byť. Z tohto pohľadu je nebo vždy za rohom: život je zároveň cestou aj cieľom.

Podme teda zvážiť niektoré aspekty našej cesty do neba. Po prvé, istotu, že necestujeme sami: máme Boha ako priateľa a spoločníka na ceste. Po druhé, potrebu prekonávať sklamanie, učiac sa prekonávať svoje limity a hriechy. A nakoniec, presvedčenie, že žiť v prítomnosti je najlepším spôsobom, ako nájsť šťastie na tejto zemi aj v nebi.

Pokorne chodiť so svojím Bohom

V Starom zákone je krátka kniha Micheáša plná prorociev o treste. Prostredníctvom svojho proroka Boh karhá Samaritánov za ich modloslužbu; vyčíta svojmu ľudu prázdne vonkajšie uctievanie; a tiež prvýkrát predpovedá pád Jeruzalema. Ale to nie je všetko: jeho posolstvo je aj ohlásením nádeje a spásy. Micheášova misia nespočíva len v odsudzovaní zla, ale aj v pripomínaní ľudu, že Boh je veľmi blízko: „Oznámili ti, človeče, čo je dobré a čo žiada Pán od teba: iba zachovávať právo, milovať milosrdenstvo a pokorne chodiť so svojím Bohom.“ (Mi 6,8).

Duch Svätý — lebo on hovorí prostredníctvom prorokov — nám nehovorí, aby sme kráčali k Bohu, akoby bol ďaleko, čakajúc na konci dlhej cesty. Hovorí nám, aby sme kráčali s ním. On nás sprevádza vo

všetkom a zaujíma sa o všetko: čo myslíme, čo vidíme, čo hovoríme, čo si želáme: „Ježiš Kristus, ktorý je Boh, ktorý je Človek, mi rozumie a pomáha mi, lebo je môj Brat a Priateľ.“^[4] —

Kráčať s Bohom znamená prechádzať s ním všetky epizódy, veľké i malé, môjho života; rozprávať sa s ním o všetkom, počúvať ho neustále; vystaviť sa tomu, že odo mňa môže žiadať veci, ktoré nečakám, alebo ma viesť cestami, ktoré som si nepredstavoval. Ten, kto kráča s priateľom, je pripravený hovoriť a počúvať. Tak kráčali emauzskí učenici, hoci nevedeli, do akej miery bol ten neznámy, ktorý ich počúval s takou pozornosťou a hovoril im s takou silou, ich Bratom a Priateľom. Nevedeli to, ale kráčali s Bohom a Boh im otváral neočakávané horizonty (Lk 24,13-35). „Pane, aký si vždy veľký! Dojíma ma však, ako sa k nám chceš priblížiť a ideš s nami, aby

si nás zastihol v každodennom zhone. Daj nám, Pane, úprimného ducha a čistý pohľad, jasnú myseľ, nech sme schopní zbadáť ťa vždy, keď k nám prichádzaš bez akejkoľvek vonkajšej známky tvojej slávy.“^[5] —

Boh chce, aby sme s ním kráčali aj pokorne. Čo to znamená? Naznačuje nám to sám v jednej z najkratších modlitieb zo žalmov: „Pane, moje srdce sa nevystatuje, moje oči nehladia povýšene. Neženiem sa za veľkými vecami ani za divmi pre mňa nedosiahnuteľnými. Ale ja som svoju dušu upokojil a utíšil. Ako nasýtené dieťa v matkinom náručí, ako nasýtené dieťa, tak je moja duša vo mne.“ (Ž 131,1-2). Kráčať pokorne s Bohom znamená pracovať bez snahy dosiahnuť výsledky alebo úspechy, ktoré nezávisia odo mňa a ktoré mi možno ani nepatria; byť spokojný s tým, čo mám, s tým, čo mi Boh dáva, s tým, čo mi život prináša. A žiť to... intenzívne. Paradoxom je,

že ak kráčame pokorne s Bohom, v skutočnosti urobíme oveľa väčšie veci, než sme si mysleli. „Nevidel si záblesk v Ježišových očiach, keď chudobná vdova nechala v chráme svoju malú almužnu? — Daj mu aj ty, čo môžeš; zásluha nie je v tom, či je to málo, alebo veľa, ale v úmysle, s akým to dávaš.“^[6] —

Obráť svoje nedostatky

„Milosť – práve preto, že predpokladá našu prirodzenosť – nás nerobí okamžite superľuďmi,“ píše pápež.

„Chcieť čosi také by bolo neprimerane dôverovať sebe samým.“^[7] Krehkosť, ťažkosti, chyby sú jednoducho súčasťou životnej cesty. Pripustiť túto realitu neznamená vzdať sa alebo rezignovať na hrešenie; znamená to jednoducho prijať naše limity a náš čas, rovnako ako aj limity reality.

Ale naša pýcha to úplne neprijíma. Diabol to tiež vie a neobmedzuje sa

len na pokúšanie, aby nás vzdialil od Boha: keď nás už dokáže zviest', snaží sa ešte „ťažiť drevo zo spadnutého stromu“; využíva naše hriechy alebo našu krehkosť na to, aby nás odradil, pretože vie, že je to účinný spôsob, ako nás prinútiť opustiť cestu. Preto sa potrebujeme naučiť otočiť svoje pády a biedy; to znamená vyťažiť z nich prospech a skúsenosti. To môže znieť čudne, ale je to jeden z najdôležitejších a najzákladnejších princípov rastu v duchovnom živote. Tak to už stáročia chápali učitelia spirituality.

Sú ľudia, píše jeden z nich, ktorým sa „pravidelne stáva, že sú ohromení svojimi chybami, že sú znepokojení, že sa hanbia; hnevajú sa na seba a nakoniec sa vzdajú. Sú to ďalšie účinky vlastnej lásky, účinky oveľa škodlivejšie ako samotné chyby.“^[8] — Posledná veta je prekvapivá. Hanba, nepokoj a sklúčenosť, do ktorých sa môžeme ponoriť, keď vidíme svoje

hranice, nám veľmi škodia. Tlačia nás ďaleko od Boha a predisponujú nás k hriechu, ktorý nás paradoxne na začiatku odradil. Ide teda o začarovaný kruh, ktorý nám bráni zmieriť sa s Bohom, pozrieť mu do očí a povedať mu, že sme kajúcní a že chceme jeho odpustenie.

Niekedy sa stane, že si nedokážeme odpustiť sami sebe. Možno sa zamilujeme viac do našej predstavy o dokonalosti ako do Boha, a potom nám chýba pokora na to, aby sme začali znova. „Nikdy nesmieš byť sklúčený, nech padneš akokoľvek často; musíš si povedať: 'Aj keď padnem dvadsaťkrát, stokrát za deň, zakaždým vstanem a budem pokračovať v ceste.' Čo na tom, koniec koncov, záleží, že si spadol na cestu, pokiaľ sa dostaneš do cieľa? Boh ti to nebude vyčítať.“^[9]
Najdôležitejšie je teda vrátiť sa na cestu k Bohu vždy, keď je to potrebné. Kajúcnosť nad našimi

hriechmi sa môže stať odrazovým mostíkom, ktorý nás opäť posunie k Bohu: „Kiež nás naše potknutia a porážky od neho už nikdy neoddelia! Tak, ako sa slabé dieťa kajúcne vrhá do otcovho silného náručia, tak sa ty a ja primkneme k Ježišovmu jarmu. Iba naša ľútosť a naša pokora premenia našu ľudskú slabosť v božskú silu.“^[10] —

Ži v prítomnosti

Jediný spôsob, ako prejsť našu cestu, je robiť to krok za krokom. Nikto nezdolá horu na jeden skok, a už vôbec nie, ak ide o vysoký vrchol: niekedy bude potrebné dobré obdobie tréningu a aklimatizácie; a budeme musieť robiť etapy, táboriť, získať sily s komfortom dobre vybraného vybavenia, a zároveň si užívať rozhovor a meniaci sa krajinný obraz na každej etape. Stručne povedané, potrebujeme sa sústrediť na našu najbližšiu realitu,

alebo inými slovami, žiť v prítomnosti.

Žiť v prítomnosti znamená uznať súčasný okamih ako jediný, v ktorom môžem prijať Božiu milosť a plniť jeho vôľu. Nepriateľ to tiež veľmi dobre vie, a preto sa bude snažiť nás čo najviac vzdialiť od nášho „tu a teraz“, spôsobujúc nám úzkosť z minulosti, ktorá nás sklamala, alebo z budúcnosti, ktorá nás znepokojuje; alebo nás nechá stratiť sa v predstavách o tom, čo mohlo byť, alebo čo by mohlo byť. A ak sa mu niečo z toho podarí, už sa mu darí ochladiť našu lásku, pretože láska sa uskutočňuje len v prítomnosti.^[11]

Žiť v prítomnosti neznamená ignorovať minulosť a budúcnosť, ale dať ich na správne miesto. Byť v pokoji s minulosťou, zmierený s Bohom a s ostatnými... a tiež so sebou samým, prijatím toho, kým sme a kým sme sa stali. A byť v

pokoji s budúcnosťou, pretože hoci Boh berie do úvahy a vzrušuje sa našimi plánmi a projektmi, chce, aby sme boli pokojní. *In manibus tuis tempora mea*, hovorí iný žalm. V твоjich rukách sú moje časy, moje veci (porov. Ž 31,15). „...do твоjich rúk vkladám všetko minulé, prítomné i budúce...“, ^[12] môžeme sa modliť so svätým Josemaríom. Prijatie a odovzdanie vytvára potrebnú klímu pre pokojné a intenzívne prežívanie prítomnosti.

Dôvera v nášho Otca Boha nás vedie „pohybovať sa životom s ľahkosťou božích detí, uvažovať a rozhodovať sa so slobodou božích detí, čeliť bolesti a utrpeniu s pokojom božích detí, ceniť si pekné veci tak, ako to robí božie dieťa.“ ^[13] Mať voľnosť Božieho dieťaťa znamená žiť sústredený na „tu a teraz“, venovať pozornosť tomu, ktorý odo mňa chce: pracovať, odpočívať, modliť sa, utešiť, smiať sa... „Všetko má svoj čas“ (Kaz

3,1) a najlepší spôsob, ako to dosiahnuť, je prežívať každý okamih s Pánom: „A všetko, čokoľvek hovoríte alebo konáte, všetko robte v mene Pána Ježiša a skrze neho vzdávajte vďaka Bohu Otcovi“ (Kol 3,17). Ak budeme pestovať tento neustály dialóg s Bohom, ľahšie si uvedomíme, čo nás rozptyľuje a odchyľuje od cesty: chvíle úniku na telefóne alebo v našej fantázii, tmavé myšlienky, zmätok, mystika „kiežbyzmu“^[14]... Tak sa budeme môcť ľahšie vrátiť na túto overenú a pravú cestu k svätosti, ktorá spočíva v tom, že robíme, čo musíme, a sme v tom, čo robíme.^[15]

Žiť v prítomnosti nám umožňuje vďačiť za to, čo máme, a preto si užívať život. Opäť platí, že „šťastie v nebi je pre tých, ktorí vedia byť šťastní na zemi.“^[16] Šťastie pramení z vedomia, že ma tu a teraz miluje môj Otec Boh a že ma každý deň obdarováva darmi. Byť príliš

znepokojený našimi neúspechmi v minulosti alebo nebezpečenstvami budúcnosti nás neschopňuje vnímať dobré veci, ktoré sa nám ponúkajú v súčasnom okamihu. Preto je veľmi dobré venovať každý deň čas, v našej modlitbe, možno v našom skúmaní svedomia, vďačnosti. Ako ma dnes Boh miloval? Aké konkrétne veci mu môžem poďakovať?

Vytrvaj až do konca

„Ak vytrváte, zachováte si život,“ hovorí nám Ježiš (Lk 21,19). Je nevyhnutné dosiahnuť cieľ cesty. Všetci snívame o tom, že budeme môcť povedať ako svätý Pavol: „Dobrý boj som bojoval, beh som dokončil, vieru som zachoval“ (2 Tim 4,7). To sa nám podarí tým, že si dnes, práve teraz, zachováme vieru. Človek by sa mohol ľahko cítiť premožený perspektívou byť verný desať, dvadsať, štyridsať, osemdesiat rokov. Ako môžem byť istý svojou

vernou na tak dlhej ceste? V skutočnosti nejde o to, byť si istý, že sa neodkloním od Boha v nasledujúcich desaťročiach; ide o to, byť verný nášmu Pánovi dnes, s milosťou, ktorú nám dáva v tomto momente. Takto, žijúc, prejdeme cestu života až do jeho konca.

Kresťania uznávame, že „život je cesta, nie cieľ“ ako niečo samozrejmé. Vieme, že náš život sa tu nekončí a že tieto roky na zemi nie sú cieľom. A zároveň vieme, že náš skutočný život, náš cieľ, je už tu, v každom okamihu: náš život je „s Kristom ukrytý v Bohu“ (Kol 3,3). Preto potrebujeme, aby „sa hlava dotýka neba, no nohy nech bezpečne stoja na zemi“^[17]; potrebujeme, aby sa uskutočnila jeho vôľa „ako v nebi, tak i na zemi“. A potom, áno, „vytvoríme cestu za chodu“^[18]: každý krok, ktorý spravíme, vytvorí našu cestu a vytvorí náš cieľ.

[1] Tento citát sa často pripisuje Ralphu Waldo Emersonovi, hoci neexistuje žiadny písomný odkaz, ktorý by to potvrdzoval.

[2] John Bingham, «Enjoy Your Journey» www.runnersworld.com.

[3] Sv. Josemaría, Vyhňa, č. 1005.

[4] Sv. Josemaría, Vyhňa, č. 182.

[5] Sv. Josemaría, Boží Priatelja, č. 313.

[6] Sv. Josemaría, Cesta, č. 829.

[7] Pápež František, *Gaudete et exultate*, č. 50.

[8] J.-N. Grou, *Manuel des âmes intérieures*, Lieja, 1851, s. 159. «To najhoršie na tom je, ako pozoruje svätý František Saleský, že sa niekedy sklúčime a nahneváme preto, že sme sa nahnevali, staneme sa netrpezlivými preto, že sme boli

netrpezliví. Aká pohroma! Nemali by sme v tom vidieť čistú pýchu?» (s. 160).

[9] J.-N. Grou, *Manuel des âmes intérieures*, ss. 160-169.

[10] Sv. Josemaría, *Krížová cesta*, 7. zastavenie.

[11] Porov. C.S.Lewis, *Rady skúseného diabla*, kap. 15.

[12] Sv. Josemaría, *Krížová cesta*, 7. zastavenie, č. 3.

[13] F. Ocáriz, *Pastorálny list*, 28-X-2020, kap. I, č. 3.

[14] Porov. Sv. Josemaría, *Rozhovory*, č. 88,116.

[15] Porov. Sv. Josemaría, *Cesta*, č. 815

[16] Sv. Josemaría, *Vyhňa*, č. 1005

[17] S. Josemaría, *Boží Priatelja*, č. 75

[18] «Chodec, neexistuje žiadna cesta;
cestu si vytvárate sami.» (A.
Machado, *Campos de Castilla*,
«Proverbios y cantares», XXIX. Sv.
Josemaría cituje tento verš vo svojom
6. Liste, č. 75).

John Paul Mitchell

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-2-
cesta-sa-vytvara-za-chodu/](https://opusdei.org/sk-sk/article/boj-blizkost-poslanie-2-cesta-sa-vytvara-za-chodu/) (27.10.2025)